

Література

1. Бех І.Д. Проблема методів виховання у сучасній школі // Педагогіка і психологія. - 1996. - № 4. - С. 136 - 140
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: шляхи реалізації// Рідна школа. - 1999. - № 12. - С.13 - 16
3. Битянова М.Р. Социальная психология. - М.: Просвещение. 1994. - 83с.
4. Божович Л.И. Проблемы формирования личности. — М.: Просвещение. 1995.-352с.

УДК 371.314.6:811.112.2

Лемешенко В.
(Науковий керівник –
к.пед.н., доц. Коробченко А.А.)

МЕТОД ПРОЕКТІВ У НАВЧАННІ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ)

Постановка проблеми. Реформи в Україні обумовили нові тенденції щодо розвитку освіти. З'явилась нагальна потреба суспільства в творчих, діяльних і обдарованих, інтелектуально і духовно розвинених громадянах. Для того, щоб обдарована дитина повністю розкрила свої здібності, реалізувалася в житті, необхідно створити певні умови у навчальному закладі.

Таким чином, життя потребує кардинальної зміни педагогічної свідомості, інтенсивного пошуку ефективних засобів організації навчання і виховання дітей. Вирішення цих питань покладає велику відповідальність на сучасного вчителя, ставить серйозні вимоги до його педагогічної підготовки, володіння активними й інтерактивними методами навчання й виховання.

Сьогодні ми ще не знаємо достеменно, як полегшити важку навчальну працю дітей, організувати її так, щоб вона приносила учням задоволення, підвищувала їх інтерес до вивчення предметів. Таким чином проблема активізації пізнавальної діяльності учнів не втрачає своєї актуальності.

Розв'язати цю проблему покликані сучасні освітні технології та методи навчання, виникнення й розвиток яких зумовлені ступенем розвитку суспільства та науки. Одним з таких методів, на наш погляд, є метод проєктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В контексті нашого дослідження основоположним є поняття "активізація пізнавальної діяльності".

Значним вкладом в педагогічну і психологічну науку є дослідження В.В.Давидова, П.Я. Гальперіна, Л.В. Занкова, Д.Б. Ельконіна, що виявили можливості значного підвищення активності школярів у пізнавальній діяльності.

У психолого-педагогічній літературі переконливо показано, що правильно організована робота учнів на уроці сприяє значному підвищенню ефективності навчання, активізації пізнавальної діяльності (П.Я. Голант, М.А.Данилов, Н.Г.Дайрі, Б.П.Єсіпов, Р.Г. Лемберг, І.І. Малкін, Р.М.Мікельсон, І.П. Огородніков, Т.С.Панфілов, М.Н.Скаткін, Р.Б. Срода, А.В. Усова та ін.).

Внаслідок аналізу різних підходів до визначення поняття “активізація пізнавальної діяльності учнів”, ми дійшли висновку, що це процес, направлений на мобілізацію вчителем (за допомогою спеціальних заходів) інтелектуальних, морально-вольових та фізичних сил учнів, розвиток здібності подолати труднощі, активну самостійну роботу. Крім того, активізацію навчально-пізнавальної діяльності не можна розглядати в сучасних умовах розвитку школи тільки як процес керування активності учнів. Вона одночасно є процесом і результатом стимулювання активності учнів.

Значну роль у підвищенні активізації пізнавальної діяльності учнів, на думку багатьох педагогів, відіграє саме метод проектів. Цей метод дозволяє органічно інтегрувати знання учнів з різних дисциплін для вирішення однієї проблеми, дає можливість застосувати отримані знання на практиці, генеруючи при цьому нові ідеї та підвищуючи зацікавленість предметом.

Формулювання цілей статті. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання методу проектів для активізації пізнавальної діяльності учнів 5-7 класів гімназії під час вивчення іноземної мови.

Реалізація поставленої мети потребує розв'язання таких завдань: 1) вивчити стан наукової розробки проблеми; 2) Охарактеризувати основні рівні та критерії активізації пізнавальної діяльності та визначити шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів 5-7 класів під час вивчення іноземної мови; 3) Експериментально перевірити ефективність застосування методу проектів для активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. На даному етапі розвитку педагогічної науки існує достатня кількість досліджень проблеми активізації пізнавальної діяльності учнів та шляхів її досягнення, проте, значна їх частина не звертається до нових методик навчання, до яких і відносимо метод проектів.

Отже, проблема активізації пізнавальної діяльності учнів є досі не вирішеною.

Існують різні підходи науковців до визначення поняття пізнавальної активності учнів, що вказують на його складну будову. Загалом виокремлюють такі компоненти пізнавальної активності учня: мотиваційний (потреби, інтереси, ціннісні орієнтації, установки), операційний (репродуктивні, стандартизовані, пошукові, творчі дії) та інформаційний (сприйняття матеріалу, зв'язок відомого з невідомим, актуалізація матеріалу) [1, с. 3].

Також можна виділити такі рівні пізнавальної активності учнів: репродуктивний (низький рівень) – усвідомлення і засвоєння учнем зразка дії учителя,

відтворення цього зразка; реконструктивний (середній рівень) – оволодіння учнем головними методами і прийомами діяльності й здатністю їх використовувати в аналогічній ситуації; творчий (високий рівень) – здатність школяра застосовувати набуті знання і способи діяльності у нетипових умовах, які учневі не були відомі, й створювати нові дії на основі актуальних знань і умінь [2, с. 75].

Важливим стимулом пізнавальної діяльності учнів є своєчасне визначення в різних формах успіхів учнів у навчанні.

Слід також враховувати чинники, що гальмують розвиток навчально-пізнавальної активності. Це передусім запобігання перевантаженню розумових сил або тривалій одноманітності навчальної праці необ'єктивного зниження оцінки під час виконання учнями завдань [5, с. 128].

Найважливішою умовою активізації пізнавальної діяльності є забезпечення мотивації навчання, яка підвищує інтерес учнів до знань, викликає наполегливість, сприяє засвоєнню нових знань, прагненню досягти поставленої мети. Саме тому метод проектів відіграє важливу роль у досягненні цієї умови.

Метод проектів – це система навчання, коли учні здобувають знання та уміння у процесі планування та виконання поступово ускладнених практичних завдань-проектів. Характеризуючи метод проектів, слід вказати на те, що це метод навчання, реалізація якого розширює можливості традиційного опрацювання учнями певної теми (розділу), оскільки спрямований на створення під час виконання ними навчального проекту певного матеріального або інтелектуального продукту, що безпосередньо стосується теми (розділу).

Передбачені навчальним проектом види діяльності школярі здійснюють індивідуально або групою, при цьому вони спілкуються між собою та консультуються з дорослими (учителем, батьками, спеціалістами різних галузей виробництва) і в такий спосіб пригадують необхідні знання і набувають нових. Механізм реалізації проектної технології завжди орієнтований на самостійну індивідуальну, парну або групову діяльність учнів, котра відбувається у певний проміжок часу.

Погоджуючись з думкою Є. С. Полат, наголошуємо, що метод проектів стимулює комунікативну діяльність учасників проектів [3, с. 31]. Звідси й перспективність його використання у навчанні іноземної мови.

У нашому розумінні проект – це творча діяльність учня, яка відповідає його віковим можливостям, з врахуванням вимог, котрі висуває державний стандарт. Основна ідея подібного підходу до вивчення іноземної мови полягає у тому, щоб перенести акцент з різноманітних вправ на активну розумову діяльність учнів, яка вимагає для свого оформлення володіння певними мовними засобами [4, с. 49].

Ми вважаємо, що тільки метод проектів може дозволити вирішити цю дидактичну задачу та перетворити уроки іноземної мови в цікаву пізнавальну діяльність.

Виходячи з того, що метод проектів розробляється під конкретний педагогічний задум і має чітко окреслений результат, здійснення процесу навчання на основі його реалізації можна розглядати як фактор впливу на формування “знаннєвої” сфери свідомості учнів, оскільки “оброблена” навчально-пізнавальна інформація набуває форми конкретного об’єкту, що за своєю сутністю характеризується як інтелектуальний чи матеріальний продукт, створений самими учнями.

Таким чином, суть проектної технології - стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають володіння визначеного сумою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв’язання однієї або цілої низки проблем, активізувати пізнавальну діяльність учнів.

Отже, орієнтованість методу проектів на пізнавальний інтерес та творчу самореалізацію учнів забезпечує розвиток їх інтелектуальних можливостей, вольових якостей, творчих здібностей, оскільки здійснюється з метою розв’язання певних проблем шляхом раціонального поєднання теоретичних знань з їх практичним застосуванням.

Висновки. Підсумовуючи усе вищезазначене, наголошуємо на тому, що пізнавальна активність є одним з головних критеріїв якості підготовки учнів, а її активізацію можна забезпечити тільки за умов спеціальної організації пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Тому є доречним використання методу проектів, який підвищує інтерес до вивчення предмету (іноземної мови) шляхом розвитку внутрішньої мотивації за допомогою переносу центру процесу навчання з учителя на учня.

Отже, на даний момент існує достатньо матеріалу з поставленої проблеми для того, щоб узагальнити його, виявити головні особливості та визначити головні шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів у навчанні за допомогою методу проектів.

Подальше дослідження цієї проблеми вважаємо доцільним та вбачаємо у розробці практичного супроводу застосування методу проектів для активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках.

Література

1. Бойко Н.О. Дидактичні умови формування пізнавального інтересу у школярів // Автореф. дис. канд. пед. наук (13.00.01). – Харків, 1999. – 20 с.
2. Ігнатова Р. Розвиток пізнавальної активності учнів як педагогічна проблема // Вісник Львів. Ун-ту. Серія педагогічна. – 2004. – Вип. 18. – С. 73 – 80.
3. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2000. - №2. – С. 31-36.

4. Солдатов А. в. Особенности использования метода проектов в преподавании иностранного языка // Иностранец. – 2008. - №6. – С. 48-52.

5. Щукіна Г.І. Педагогічні проблеми формування пізнавальних інтересів учнів / Г.І. Щукіна. – К.: Либідь, 1998. – 274 с.

УДК 371.213.1

**Ковзікова О.
(Науковий керівник –
к.пед.н., доц. Волкова В.А.)**

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Класний керівник поєднує у своїй діяльності уміння педагога-психолога, а саме - учителя-предметника, соціального вихователя, практичного психолога та педагога, наставника і традиційного класного керівника [2].

Класна година - спеціально організована, ціннісно зорієнтована спільна діяльність учителів та учнів, що сприяє формуванню у школярів системи правильного ставлення до навколишнього середовища: людини, суспільства, праці, науки, мистецтва, природи, самих себе. Вона привчає бачити за своїми діями та вчинками ставлення до суспільства, людей, розвиває у них здібність осмислювати життєві явища, усвідомлювати соціальну спрямованість своєї життєдіяльності. Класна година - генератор ідей школярів, зокрема, пропозиції, задуми, що висловлюються тут, реалізуються в конкретних справах.

Виховна мета класної години - формування чітко визначеного ставлення учнів до об'єктів та явищ навколишнього світу, загальнолюдських цінностей, а також розвиток моральних, етичних, трудових, естетичних, науково-пізнавальних, світоглядних позицій [2].

Наслідком реалізації цих функцій є формування громадської думки класу, звички в учнів обдумувати та оцінювати своє життя, самих себе, самостійно шукати істину.

Зміст класних годин визначається, виходячи із соціального замовлення суспільства, пріоритетних напрямів виховної роботи в сучасних умовах, рівня розвитку учнів, їхніх захоплень, інтересів, а також необхідності засвоєння школярами духовних надбань рідного народу - мови, культури, усної народної творчості, традицій та звичаїв тощо.

Слід виділити такі основні напрямки змісту класних годин:

- людина та її взаємини в суспільстві;
- наука і пізнання;
- народна культура як засіб формування духовності;

— людина і природа.

Можливе використання різних форм проведення класних годин: розбір ситуацій, рольові ігри, практичні заняття, записи старовинних пісень, легенд, переказів рідного краю, відтворення народних свят, звичаїв, уроки-подорожі до джерел рідного слова, уроки на природі, години улюбленої праці, уроки етики, бесіди, диспути, дискусії, “сократівські бесіди”, “філософські столи”, рицарські турніри, шкільні або класні референдуми, аукціони ідей, прес-діалоги, мозкові штурми, лекції, усні журнали, уроки мужності, уроки громадянськості. бібліотечно-бібліографічні уроки, зустрічі, екскурсії, читацькі конференції, теоретичні конференції, години поезії, години музики, години живопису, конкурси, літературно-музичні композиції, заочні подорожі, відвідання кінотеатрів, музеїв, драмтеатру, трудові десанти, туристські походи, спортивні змагання (різних видів), “круглі столи”, вікторини, аукціони виробів, розмови при свічках, психологічні практикуми, турніри, концерти, виставки, прогулянки, “вечірні чаї”, дні іменинника, практичні заняття [1, с. 86-87].

Встановлення демократичних, гуманістичних взаємин у класі стимулює розвиток самодіяльності, ініціативи та самоврядування учнів. Такі стосунки формуються в ході всієї виховної діяльності класного керівника. Зокрема, у процесі надання допомоги учням у підготовці і проведенні класних зборів.

Мета класних зборів - розвиток учнівського самоврядування, згуртування первинного колективу, формування громадської думки, залучення всіх учнів до організаторської діяльності.

Головне завдання зборів - привчити учнів говорити, відстоювати й аргументовано доводити власну думку, поважати погляди інших, вести дискусію тощо.

Класний керівник на учнівських зборах має право:

- брати участь у роботі учнівських зборів із правом одного голосу;
- володіти ініціативою скликання учнівських зборів і внесення до порядку денного питання, пов'язаного із життям і діяльністю учнівського колективу;
- усебічно підтримувати громадську і творчу ініціативу, активність учнів, їхню самостійність [1, с. 87].

Кожний учитель підтримує контакт з батьками учнів. Більш тісний зв'язок школи з сім'єю здійснюється через класних керівників. Вони частіше спілкуються з батьками, інформують їх про навчальну роботу та поведінку дітей, накреслюють шляхи спільної діяльності щодо їхнього виховання. У сучасних умовах виховні функції сім'ї набагато розширилися, підвищується відповідальність батьків за виховання дітей. Тому співдружність класного керівника з сім'ями школярів набуває великого значення.

Бесіда – це метод, за допомогою якого здійснюється процес спілкування вчителя з вихованцями, це джерело взаємин у процесі колективної діяльності чи